

29. ožujka 2019.

137

4

TEMA

EKOLOGIJA – NE BEZ RAZLOGA

7

FENOMENOLOGIJA

SMARTPHONE APLIKACIJE

8

PREDSTAVLJAMO

JOVANA GROMOVIĆ, MLADA PJESNIKINJA

21

GLAZBA

STIFF BUSCEMI

2

FOTO MJESECA

Oblačenjem različitih šarenih čarapa, učenici 2. f subotičke Gimnazije pridružili se obilježavanju 21. ožujka – Svjetskog dana osoba s Downovim sindromom

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ivan Ušumović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Suradnici: Klara Dulić, Ana Parčetić,

Andrea I. Darabašić, Ivan Benčik,

Kristina Ivković Ivandekić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,

Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francisković, Pixabay

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Doo Magyar Szó Kft, Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama

ZA PROMJENU SUSTAVA

Mjesecima sada već šeta se po gradovima i općinama Srbije. Naravno, govorim o prosvjedima u kojima sudjeluje i izvjestan broj mladih, poput mene. Stoga mi je teško izbroja u broj pisati o nekoj drugoj temi, no o ovoj. A pitanje je zašto šetamo, kao da nemamo pametnija posla? Recimo, da učimo ili radimo. Ili se zabavljamo. Ja osobno, kao punoljetni građanin koji svoju budućnost vidi ovdje, a ne u inozemstvu, smatram da mi je to dužnost. Dužnost građanska. Naime, našu zemlju je praktično otela vladajuća garnitura. Dakle, izlazim na ulicu i prosvjedujem jer je nama, njezinim građanima, država praktički oteta, jer su nam institucije dobrim dijelom urušene, jer smo zemlja jeftine radne snage, jer nam sugrađani odlaze trbuhom za kruhom, jer neki naši roditelji moraju prodavati vjenčane prstenove (i tko zna što još) kako bi im se djeca školovala, jer nas mediji pod kontrolom vlasti lažu, jer o našoj sudbini nerijetko odlučuju nekompetentni partijski kadrovi (lažne diplome i slično)... Jer imamo vlast koja ilegalno zadržava moje vršnjake u zatvoru jer se bune! Što ćete više od toga? I pola od ovoga bilo bi više nego dovoljno. Želimo promjenu vlasti, sustava u državi, a ne puko dovođenje neke druge garniture političara. Naime, najveća pobjeda zla jest kada uvjeri ljude kako su svi ljudi isti, kako nema dobra, pa nam je onda svejedno koga ćemo gledati u vijestima. Nije istina da u Srbiji nema poštenih građana, usprkos svim nedaćama kroz koje smo kao društvo proteklih par desetljeća prošli. Ako uspijemo promijeniti ovu vlast, promijenit ćemo i svaku sljedeću koja nas bude lagala i krala. No, čini se da ova vlast odgovara dvorovima Europske unije. Time, čini se, kao da ih ne zanima napredak Srbije, jačanje demokracije.

Svima koji podupiru ovu vlast imam samo jedno kazati: da, ja sam građanski neposlušna osoba i idem na prosvjede, ali nisam domaći izdajnik, kako neki prosvjednike nazivaju. Ja volim ovu zemlju podjednako kao i svaki drugi njezin građanin. Nema te monopol na patriotizam. Ja želim tu graditi svoju budućnost. Stoga, zašto podržavate vlast koja nam to oduzima? Zašto? Uskoro dolazi Uskrs (i katolički i pravoslavni), a ja znam da biram uskrsnu Srbiju.

Vedran Horvacki

Budućnost gradimo danas

Znanstvenici koji su nedavno istraživali dno Marijanske brazde, najdublje točke na Zemljinoj kugli, ostali su blago rečeno šokirani otkrićem. Naime, u dolini Challenger Deepa, 11.034 metra ispod površine oceana, u utrobama morskih stvorenja pronađena je plastika!

Time su iznevjerena sva očekivanja da makar u zabačenim, ili čak ljudima potpuno nepristupačnim dijelovima našeg planeta postoje oaze sačuvane i od homo sapiensa neugrožene prirode. Ljudski je otpad dakle dospio svugdje, ama baš svugdje u svijetu u kojem živimo, što znači da nam budućnost nije previše svijetla. Baš razočaravajuće.

Više plastike nego ribe

Otkriveno je kako je svako stvorenje pronađeno na dubini većoj od 11 kilometara u svoj organizam unijelo bar neku vrstu umjetnih materijala, uključujući najlon, PVC ili PVA. Smeće koje završava u morima i oceanima dopijeva do njihovih najdubljih točaka, a kad potone, tu i ostaje i nema prirodnog načina da se otud ukloni, te će gomila plastike u rovovima na dnu mora neprestano rasti. Djelovanje odgovornog dijela svijeta je potrebno odmah, znanstvenici to i sugeriraju, no hoće li biti akcije ili ne, to uvijek ovisi o onima drugima, a ne o struci. U svakom slučaju, riječ je o problemu globalnih razmjera.

Prema dostupnim podacima, procjena je da na dnu oceana svake godine završi preko 8 milijuna tona plastike, a trenutačno je tamo oko 300 milijuna tona plastičnog otpada. Jezivo djeluje predviđanje da će do 2050. godine u oceanima biti više plastike nego ribe! Da bi usporedba bila još slikovitija, znanstvenici kažu kako se u svim vodama svijeta sada nalazi oko 51 bilijun mikroplastičnih čestica, što je 500 puta više od broja zvijezda u našoj galaksiji.

Lokalni aktivisti pokreću proces

No, u pojedinim mirkosvijetovima nađe se i poneki dobar primjer. Selo Aberporth na obali mora

u zapadnom Walesu povelu je grčevitu borbu protiv plastike i time zaslužilo da se njegovo ime nađe u najvećim svjetskim medijima. Stanovnici su odlučili da Aberporth postane prvo mjesto u Velikoj Britaniji potpuno očišćeno od sve plastike, pa i po cijenu da dio troškova ovog velikog plana sami snose. Akcija je široka i provodi se od toga da je lokalna zalogajnica prestala upotrebljavati plastične slamke i posuđe, vlasnik

trgovine je prestao prodavati mlijeko u plastičnoj ambalaži i prodaje ga u staklenoj koja je čak 20 posto skuplja, a vlasnik kafića je sve plastično posuđe zamijenio drvenim iako je ono dvostruko skuplje. Svoje goste čak potiče da sa sobom nose vlastito posuđe, što oni i prihvaćaju. Pošta i ljekarna su počele koristiti samo papirnate vrećice, a seosko je vijeće odlučilo postaviti fontane za pitku vodu kako nitko ne bi morao kupovati vodu u plastičnim bocama. U promicanju novog stila života sudjeluje i lokalna župska zajednica.

Ekološka se svijest polako budi i u našoj zemlji, ali sve to ide odviše polako. U mnogim sredinama postoje lokalni aktivisti koji s vremena na vrijeme organiziraju akcije prikupljanja umjetnog otpada iz rijeka, jezera i šuma. Kelebijska šuma na granici s Mađarskom i Paličko jezero posljednjih se godina, na inicijativu *Zelenih Subotice* redovito čisti od plastične i druge ambalaže, a slično je i u drugim sredinama – oko Novog Sada, Vrbasa, Zrenjanina... Krenuli su i pilot projekti selektivnog razdvajanja otpada, ali sve je još u povoju, promjena ponašanja može biti samo posljedica promjene razmišljanja, a to je proces.

Osim lokalnih udruga zelenih, u Srbiji djeluju i 3 političke stranke sa zelenim predznakom, ali njihov je utjecaj na zbivanja za sada toliko slab da ih ne vrijedi ni posebno spominjati. Proteći će još puno vode zaprljanim Dunavom dok zeleni pokreti u ovoj državi ne dostignu autoritet svojih kolega u Zapadnoj Europi.

Tomislav Perušić

U Subotici održano još jedno *Prelo mladeži*

Spoj tradicije i suvremenosti

Amajlija. Prelo je okupilo sedamdesetak mladih, što je manje nego prijašnjih godina, ali je ipak održan kontinuitet manifestacije koji će biti nastavljen, vjerujemo, i dogodine. Organizator je bila Udruga mladih Hrvatski Majur.

Tekst i foto: A. F.

Prelo mladeži održano je i ove godine u Subotici, u HKC-u *Bunjevačko kolo*. Cilj održavanja ovog prela jest druženje ali i međusobno upoznavanje te povezivanje mladih Hrvata. Ovakav vid »modernijeg« prela blizak je mladima jer se na njemu kombinira tradicijska glazba s konceptom zabave koji je blizak toj uzrasnoj skupini. Ove godine mlade je zabavljao ansambl

Obrazovanje na hrvatskom jeziku

Novi udžbenici za osnovce

Promocija autorskih udžbenika i nacionalnih dodataka koji se koriste u nastavi na hrvatskom jeziku u Srbiji održana je 21. veljače u Gradskoj knjižnici u Subotici. Udžbenički fond za osnovnu školu na hrvatskom jeziku bogatiji je sada za još četiri autorska udžbenika i tri nacionalna dodatka. Predstavljeni su nacionalni dodaci *Svijet oko nas 2*, *Priroda i društvo 3 i 4* i *Perspektive* (nacionalni dodatak uz udžbenik likovne kulture) od 5. do 8. razreda kao i četiri autorska udžbenika *Glazbene škrinje* za učenike od 5. do 8. razreda. Ova izdanja su objavljena u nakladi Zavoda za udžbenike, a rezultat su potpisanog trojnog memoranduma između Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije, Zavoda za udžbenike i Hrvatskog nacionalnog vijeća.

5

Obavijest za buduće studente

Posebne upisne kvote za studij na Sveučilištu u Zagrebu u svibnju

Središnji državni ured za Hrvate izvan RH obavještava da se objava Natječaja za upis studenata na fakultete Sveučilišta u Zagrebu u akademskoj godini 2019./2020 putem posebne upisne kvote za hrvatsku dijasporu predviđa u svibnju. Prilikom objave Natječaja bit će poznati i kriteriji upisa putem posebne upisne kvote, a svaki fakultet zadržava samostalnost u odlučivanju i provođenju eventualnih dodatnih testiranja. U tijeku je razmatranje fakulteta na kojim će studijskim programima omogućiti posebne kvote, a pored toga svakako je moguće pokušati upis na jedan od studijskih programa na hrvatskim sveučilištima standardnom procedurom putem polaganja hrvatske državne mature.

KAKO NAM DUBOKO DISANJE MIJENJA MOZAK?

6

Odisanju, uglavnom, ne mislimo previše, osim možda, kad se zaljubimo pa ostanemo bez daha; ispričamo nešto u jednom dahu ili se riješimo neke brige pa odahnemo. Na disanje nam, povremeno, skrenu pozornost instruktori joge, pila-tesa ili nekada bus (ako potčimo za njim).

Kako ljudi dišu?

U školi učimo da disanjem upravlja autonomni živčani sustav koji upravlja i drugim životno važnim funkcijama kao što su, na primjer, rad žlijezda, rad srca itd. No, za razliku od rada srca i drugih procesa u tijelu nad kojima nemamo voljnu kontrolu na dah, dijelom, možemo utjecati voljno. Možemo ga nakratko zadržati, umiriti ili ubrzati, produbiti itd.

Ta ljudska sposobnost kontroliranja daha je skoro pa jedinstvena (poput sposobnosti da ostanemo budni unatoč tomu što nam se spava ili da možemo kontrolirati svoje emocije) i ne dijelimo ju s velikim brojem životinja. Znajući sve to, znanstvenici su se zapitali zašto je to tako te imaju li udah i izdah nekakav poseban utjecaj ili značaj na čovjekovo funkcioniranje.

Kako dah utječe na mozak?

Istraživanje koje su proveli dr. **Jose Herrero** i dr. **Ashesh Mehta**, neuroznanstvenici s *NortShore* sveučilišta na Long Islandu, donosi nove uvide u to što se događa s moždanom aktivnošću dok dišemo. Istraživanjem su ispitivali povezanost između rada

mozga i disanja i to tako da su prvo promatrali rad mozga pri normalnom disanju, što znači da ispitanici nisu bili koncentrirani na dah nego su radili nešto drugo. Nakon toga su ispitanici dobili uputu da obrate pozornost na svoj dah kako bi se vidjelo dolazi li do promjena u mozgu. Treća se izmjena sastojala u tomu da su ispitanici svjesno ubrzavali disanje i brojali udahe i izdahe.

Rezultati do kojih su došli su pokazali da se promjenom disanja promijenio i mozak!

Naime, voljna kontrola disanja, ili čak samo usmjeravanje pažnje na dah, dovodi do pojačane aktivacije određenih dijelova mozga i do pojačane simultane aktivnosti različitih dijelova mozga.

Ovi dijelovi mozga vezani su uz funkcije kao što su veća kontrola, fokus, mirnoća i emocionalna kontrola, stoga se može reći kako voljnom kontrolom disanja posljedično unapređujemo ove vještine.

To otkriće je potvrdilo ono što nam često savjetuju u trenucima stresa: diši duboko!

Dakle usmjeravanje pozornosti na dah kao i voljno mijenjanje brzine i dubine udaha i izdaha utječe pozitivno na mozak i pomaže nam u svim onim situacijama kada nam je potrebno smirenje, fokus, koncentracija. Čini se da je dah vrlo značajan alat, uvijek na dohvat ruke (ili bolje reći pluća) te da smo ga često skloni zanemariti. Saznanje poput ovoga neće učiniti da ostanete bez daha, no možda će vas ovakve spoznaje češće potaknuti na pokoji svjesni udah i izdah i udah i izdah i udah i izdah...

Marina Balažev, specijalizantica

Transakcijske analize i Praktičarka terapije igrom

Smartphone aplikacije ili što učiniti kada ožedniš

Neovisno o tome jeste li zaposleni ili idete u školu ili na fakultet, ponedjeljak nam je svima smrtni neprijatelj. Ujutro pokušavamo ugrabiti još nekoliko dodatnih minuta sna, a navečer, od silne iscrpljenosti, imamo dojam da će tjedan trajati vječno. Jedina gora stvar od regularnog ponedjeljka je ponedjeljak s glavoboljom. Prije nekoliko ponedjeljaka sam na posao došla s tupom glavoboljom od koje glava neprestano pulsira. U razgovoru s kolegama došla sam do zaključka kako je jedan od razloga moje glavobolje sigurno nedovoljan unos vode u organizam. Milenijalka kakva jesam, odmah sam zgrabila čašu vode i svoj mobitel kako bih pronašla trajno rješenje za svoj problem. Nije prošla ni minuta, a ja sam na svom pametnom telefonu već imala aplikaciju koja me na svakih sat vremena podsjeća da popijem čašu vode. Da cijela stvar ne bude tako jednostavna, aplikacija je zahtijevala parametre poput moje težine, visine, te vremena kada odlazim na spavanje i kada se budim. Nakon što sam, sva sretna, podesila aplikaciju, kolega, koji je pažljivo pratio razvoj situacije od mog dolaska u ured s glavoboljom do preuzimanja aplikacije, me upitao: »Nevena, zar ne misliš da tvoj organizam može bolje od aplikacije procijeniti kada mu je potrebna tekućina?«.

Prognoza, jezici, vijesti

Ja sam ostala zatečena pitanjem, a moj kolega je ostao bez odgovora. Ipak, počela sam razmišljati o svim aplikacijama koje se nalaze na mom mobitelu i načinu na koji ih koristim. Ne računajući društvene mreže i aplikacije koje svakodnevno koristim su vremenska prognoza, vijesti, aplikacija za učenje stranih jezika, te fitness aplikacija. Život u Zagrebu me je naučio da kiša može pasti bilo kad (doslovno iz vedra neba), te mi je vremenska prognoza prilično važna. Ipak, aplikacija te vrste nije dovoljno uzbudljiva da bih na nju trošila više od dvije rečenice. Što se vijesti tiče, koristim više aplikacija i većina od njih ima opciju izbora tema. Pri instaliranju aplikacije označim teme koje su mi od značaja, te samo njih aplikacija i filtrira. Također, za teme koje su mi iznimno značajne sam aktivirala opciju notifikacija, tako da mi mobitel svako malo javlja što se događa. Aplikaciju za učenje stranih jezika (konkretno njemačkog), također koristim svakodnevno (i iznimno sam ponosna na svoju disciplinu). Budući da sadrži vježbe koje traju svega par minuta, obično ju koristim u tramvaju ili navečer prije

spavanja. Kraljica među aplikacijama mog mobitela je fitness aplikacija i ona zaslužuje više od nekoliko rečenica.

Fitness postao navika

Godinama pokušavam natjerati sebe da se počnem baviti nekim sportom ili bilo kakvom drugom fizičkom aktivnošću. Bezuspješno. Do preokreta je došlo kad sam se jednom prilikom sagnula ne bih li dohvatila kemijsku koja mi je ispala i shvatila da rukama ne mogu dotaknuti tlo. Budući da sam još davno otkrila da grupni treninzi nisu za mene, ponovo sam posegnula za svojim pametnim telefonom i potražila aplikaciju koja će me voditi kroz vježbe. Za početak, vježbe istezanja. Nakon nekoliko minuta potrage, našla sam aplikaciju koja mi se činila zadovoljavajućom. Vježbe su podijeljene po razinama (od početničkih do naprednih), te grupirane u odnosu na dio tijela na koji se fokusiraju. Najbolje od svega je činjenica da svaka sesija traje najviše deset minuta. Zvuči tužno, ali shvatila sam da moram početi malim koracima kako se moj izlet u fitness ne bi završio neslavno. Nakon dva mjeseca uspjela sam si stvoriti naviku svakodnevnog vježbanja.

Istina je negdje u sredini

Sjetivši se pitanja koje mi je kolega s početka ove priče postavio, počela sam razmišljati o načinu na koji koristim aplikacije. Nekad mi se čini da ne bih mogla funkcionirati bez njih. One čine svakodnevni život puno jednostavnijim. S druge strane, ako mi je potreban softver da mi kaže da sam žedna... jesam li možda pretjerala? Kao i uvijek, istina je negdje u sredini, ali u rješenju ove dileme ipak ću stati na stranu tehnologije. U moru aplikacija koje svakodnevno preplavljuju tržište trebamo pronaći one koje će nam najbolje služiti. Da vam iskreno kažem, aplikacija koja te podsjeća da piješ vodu svakako nije od koristi. U samo par minuta istraživanja, Google vam može predložiti neke od najboljih aplikacija koje se trenutno nude na tržištu, no ipak to ne garantira da će ona odgovarati baš vama. Čvrsto vjerujem da razvoj tehnologije trebamo koristiti kako bismo si olakšali život i omogućili sebi prostor i vrijeme za stvari koje tehnologija nikad neće moći nadomjestiti. S tim na umu, pijte dovoljno vode i prije aplikacije, prvo se konzultirajte sami sa sobom.

Nevena Balažević

Izraziti osjećanja na najljepši mogući način

U najnovijem broju književnog časopisa *Nova riječ* objavljen je temat koji donosi poeziju mladih osoba iz hrvatske zajednice u Vojvodini. Jedna od njih, ujedno i najmlađa, je **Jovana Gromović** iz Monoštora. Pjesme je počela pisati još u petom razredu osnovne škole. Jovana je danas učenica četvrtog razreda Gimnazije *Veljko Petrović* u Somboru. Nakon što su Jovanine pjesme nagrađene na raznim natjecanjima, u osmom razredu osnovne škole objavljuje svoju prvu zbirku pjesama pod nazivom *Kad budna sanjam*. Nagrada je, kako Jovana kaže, bilo mnogo, a u drugom razredu Gimnazije objavljuje novu knjigu pjesama pod na-

zivom *Koraci*. Jovanine pjesme objavljujane su i u raznim zbornicima.

Osim ljubavi prema poeziji, zaljubljenica je u folklor: pleše tradicijske plesove kao članica KUDH-a *Bodrog* te pjeva tradicijske pjesme kao članica skupine *Kraljice Bodroga*. U razgovoru za *KUŽIŠ?!*-a otkriva kako je to danas biti mladi pjesnik.

KUŽIŠ?!: Kojim temama se u najvećoj mjeri baviš u svojim pjesmama i koju poruku kroz njih želiš poslati?

Teme u mojim pjesmama su raznovrsne. Kako ja upoznajem život, tako moje pjesme zajedno sa mnom sazrijevaju. Za sada su to mladačke i lepršave pjesme, a ljubav je i dalje neizostavna. Voljela bih da svojim pjesmama dotaknem srca svojih vršnjaka i da se što je moguće više mladih uključi u svijet knjige. Pišem i na šokačkoj ikavici te se nadam da ću imati u rukama i jednu zbirku pjesama na mom rodnom šokačkom govoru.

KUŽIŠ?!: Tko je prva osoba koja čuje tvoju pjesmu kada je napišeš?

To je uglavnom moja profesoricica književnosti.

KUŽIŠ?!: U čemu iliti kome pronalaziš inspiraciju za pisanje pjesama?

Inspiracija je za mene sve što me okružuje.

KUŽIŠ?!: Kakvo značenje za tebe ima tvoja prva objavljena zbirka pjesama *Kad budna sanjam*?

Ona je za mene značila mnogo, u njoj su sačuvane moje prve pjesme, maštanja, snovi, kao i prve iskrice ljubavi. Nakon toga sam nastavila pisati i koračam ka ostvarenju svojih snova.

KUŽIŠ?!: Osvojila si više nagrada, ali koja ti je najdraža?

Tako je, nagrade su se nizale jedna za drugom već u prvom razredu Gimnazije. Jedna od meni veoma

dragih je nagrada *Grand prix Golubić* na međunarodnom natječaju za najuspješniju priču.

KUŽIŠ?! Koji su pjesnici utjecali na tvoje stvaralaštvo i što za tebe znači biti pjesnik?

Na mene je naznačajnije utjecala poezija **Miroslava Antića**, njegova čuvena zbirka pjesama *Plavi čuperak*. Biti pjesnik za mene znači izraziti svoja osećanja na najlepší mogući način. Zapisati svoje snove na papir, a poslije to sačuvati u nekoj knjizi. Ako se to desi, to je onda pravo bogatstvo.

KUŽIŠ?! Kako si se odlučila postati pjesnikinja?

Nisam se odlučila, to je samo izašlo iz mene. Nije teško napisati pjesmu ako se punim srcem prepustimo pisanju.

KUŽIŠ?! Kako stoje mladi s poezijom, pišu li je, čitaju...?

Dosta mladih piše i to me raduje, no nažalost pisanje nije popularno koliko bi moglo biti.

KUŽIŠ?! Kakvi su tvoji planovi za budućnost?

Moji planovi su da upišem fakultet ove godine i da izdam treću zbirku pjesama koja je u pripremi. U novoj zbirci ću upakirati svoje srednjo-školske uspomene.

KUŽIŠ?! Nastupila si na ovogodišnjem novosadskom Sajmu knjiga, s još nekoliko mladih pjesnika zastupljenih u časopisu *Nova riječ*. Kakvi su ti dojmovi?

Bilo je prelijepo, upoznala sam mlade ljude slične sebi s kojima ću sigurno ostati u kontaktu. Publici sam predstavila dvije svoje pjesme na šokačkoj ikavici – *Šarena putovanja* i *Žutograd*.

Kristina Ivković Ivandekić

Zelengrad

Je l' ima lipši zagrljaja
od milovanja prstiju
razlistanog tvojga granja
koje pravi ladovinu svakom ko naiđe – putniku, gostu?

Je l' ima lipši ponjava od tvoji,
otkani sa puno žara,
milo zatalasani i okititi prvim prolićnim cviećem
na kojima su se mloge ljubavi zanjijale,
a zaljubite oče sjajile
stakalcima koji su i nebo u zeleno obojali?

Nema ni lipše pisme
od kaskanja konja koji igru okolo sokaka tvoji,
a karuce, ko begeš, dodaju zvuka točkova njevi.

Nigdi ne postoju ovaka zvona!
Ni ne čuje se nigdi odzvanjanje ko njevo,
a ni mirnije i tišje noći nigdi nema.

Vamo se najslađa misečina rodiva,
koju može ositit sam' onaj koji zna dodirnit boju tvoju,
Zeleni grade!

Žutograd

Ravnica,
Sunce,
zatalasane njive žita!
Vručina zaljubito sunca u ravnicu
vamo se zdravo osića.

Je l' sam sunce zaljubito u ovom gradu?
Izgleda da nije!
Vamo se doseljila ljubav koja je zrla, prava.
Cuncukreti i Sunce se ljubu, nije njim sramota!
Baš se volju, podsiću mi na nas.
Sigru njevu sigru i nepristance se ljubu
i ne pristaju se gledat,
pa zlabu svakog ko k'o ja svrati, usput,
pa zastane.
Je l' vamo ljubav divani sigrom merisa,
ukusa,
pogleda!

Tu, u Žutom gradu.

Korizma u trećem tisućljeću

Što je to korizma? Sv. **Papa Pio X.** piše u svom katekizmu: »Korizma je ustanovljena zato da bi se na neki način nasljedovao strogi Isusov post, koji je četrdeset dana proveo u pustinji i da bismo se pokorom pripremili što svetije proslaviti Uskrs«. A što je to pokora? Ona dolazi od pridjeva »paenitens« što znači skrušenost ili kajanje. Kajemo se zbog čega? Zbog grijeha.

Jeste li vi, dragi čitatelji, ukoliko ste katolički vjernici poput mene, donijeli odluke za ovu korizmu? Nadam se da jeste. Grijesima svojim vrijedamo Boga – vrijedamo ga svaki dan. Zato je Crkva odredila korizmu kako bismo iskoristili to vrijeme da se obazremo na svoj svakodnevni život, kroz odricanja, i dali zadovoljštinu Bogu za grijeha. Evo, prošlo je dvije tisuće godina od kako je Riječ tijelom postala i prebivala među nama. Od samog početka katolici su činili pokoru. A kako bi pokora mogla izgledati danas?

Vrijeme udobnosti

Danas smo okruženi svime, samo ne pokorom. Sve je dostupno svima, sve je »u pet minuta«, užurbano, sve se trudi biti ugodno i udobno. Sve je to vrlo... svjetski. Ne vjerujete mi? Pogledajmo samo život Kristov. Ako On nije imao gdje glavu nasloniti, a mi provodimo vrijeme izležavajući se; ako je On provodio vrijeme u molitvi, a mi provodimo vrijeme na društvenim mrežama, činimo li išta vrijedno spasenja? Zato služi korizma, koja je u našem vremenu značajnija nego ikada prije, baš zbog toga što je naš svakodnevni život toliko uznapredovao. Treće tisućljeće ide nam za petom. Što možemo učiniti? Kako je svaka pokora individualna, i svatko bi se trebao odricati onoga što je za njega vrijedno, radi poniznosti srca, ostavite to za sebe. Ja ću vam ipak, iz osobnog kuta, dati neke savjete za korizmu u trećem tisućljeću i neke općenite savjete da vas potaknem.

Uvijek se nađe nešto

Uvijek je pravilo da se težimo odreći u korizmi onog uz što naše srce najviše pristaje, kako bi pripravilo mjesta za Boga u njem. Kao što sam već rekao, stvari koje se odričemo nisu iste za svakoga. Tako, ako netko veoma uživa u glazbi, za njega bi bilo izuzetno korisno da kaže sebi: »Evo, za ljubav Božju, neću slušati takvu i takvu glazbu« (ionako većina glazbe nije u duhu katolicizma, pa bi takva osobi činila dvostruko dobro). Drugi pak mogu reći:

»Previše vremena provodim na društvenim mrežama.« To je za današnje vrijeme možda i najteža pokora. Mi nismo navikli na život koji nije spojen na internet. Što ćemo raditi ako ne dvije minute provesti tu, pet minuta čisto provjeriti što ima tamo, pa se tih dvije i pet minuta čudesno razmnože poput one dvije ribe i pet kruhova, samo umjesto mrvica moramo skupljati minute prije ispita da nadokna-

dimo koliko možemo ono što smo »pojeli«. Neki mogu u sebi reći: »Mogu bez društvenih mreža, ionako ih ne koristim puno; mogu bez glazbe, nisam se navikao da imam stalno slušalice u ušima, ali volim uvijek svratiti u radnju na putu do kuće i uzeti nešto slatko«. Eto, uvijek se nađe nešto.

Praktične upute

Kardinal **Desire Mercier** napisao je *Praktične uvjete za kršćansko mrtvljenje* (da me ne shvatite pogrešno, ne ubijanje ili ranjavanje, već je to izraz za pokoru.) On navodi razne stvari u životu kroz koje bi se mogli vježbati, a da ne iziskuju previše. Između ostalog: »Ne uzimajte između obroka ništa, osim ako to nije nužno ili ne nalaže pristojnost«. »Pazite da ne biste svoje tijelo iscrpili, ali ni da mu ugađate. Čim primijetite da tijelo i malo teži da se ponaša kao gospodar i upravitelj, tretirajte ga kao roba«. »Vježbajte se često šutnji, bilo da Vam to propisuje pravilo, bilo da sami odaberete. Nikad ne prekidajte onoga koji govori i ne odgovarajte prehitro onome koji Vas pita«. »Želite li se nekome osvetiti? Uzvratite na zlo dobrim. Govori se da je velika tajna koja je pokretala sv. Tereziju od Djeteta Isusa (da čini dobro) bila u tome da joj se čini zlo.« To su neki od praktičnih primjera koje je ovaj kardinal naveo. Oni mogu važiti i izvan korizme.

Ivan Čavrgov

RAZUMJETI A NE SUDITI

Čovjek je, nalazeći se u tmini današnjice, izgubio svaki osjećaj za individualnost, svojstvenost. Samoća je preuzela formu bodljikave žice, živjeći kao podstanar u našoj glavi, polažući pravo na naše misli. Uvjetuje ih, obuhvaća i poput tornada odnosi sve što nam je blisko, drago. Alter ego nam se izruguje uviđajući što se događa. Izruguje se i našim očajničkim pokušajima da se borimo protiv te kobne zvjeri, toliko da svaka nada vječno utihne čineći se uzaludnom. Teško je vidjeti ljepotu i priliku u ruševinama. Kako bih je onda mogla vidjeti u sebi? Što li je uopće ostalo od mene? Konstantno, neizostavno pojavljivanje druge osobe koja vodi žustru bitku s vladajućim JA budi plamen ljutnje i postavlja pitanje: »Koja sam ja od te dvije osobe?«. Čovjek nije i ne može biti nešto egzaktno... Osjećaji su fluidni, izvan svakoga okvira normale. JA nije homogeno – ono je raspršeno u milijun međusobno suprotstavljenih čestica koje neprestano kruže u meni. Pomićući vlastite granice otkrivam nešto što oduvijek u meni prebiva i bojažljivo prikazuje veličinu kompleksnosti uma. Ambivalentan unutarnji odnos odigrava posljednji ples na osjetljivom koncu razapetom iznad ambisa. Razumjeti ili osuditi?

Maja Andrić, GFT 4/8, Politehnička škola Subotica

Poziv

Dragi naši čitatelji, ukoliko ste mladi (od 15 do 30 godina) i bavite se pisanjem proze ili poezije, šaljite nam vaše radove na naš email: kuzis07@gmail.com. Ukoliko prođu uredničku selekciju, rado ćemo ih objaviti u našem mjesečniku! Čekamo vas...

ART: Mišo Boroš

FOTO: PR

MILE KEMIN

I POEZIJA ima svoj DAN!

Znamo da danas postoji dan svega i svačega, te nas stoga ne iznenađuje ni postojanje Svjetskoga dana poezije, koji se obilježava 21. ožujka. Dakako, ako ste ljubitelj poezije nećete na njen dan dobiti slobodan dan na poslu, niti će vam rodbina i prijatelji čestitati isti. No, čini se ipak kako ovaj dan zavrjeđuje malo više pozornosti. Zašto je to tako i ima li poezija svoje mjesto u suvremenome svijetu?

Svjesno upadajući u zamku ponavljanja fraze o brzini življenja u 21. stoljeću, preuzet ću taj rizik i dodati da poezija, ona dobra, može bar na kratko zaustaviti taj ritam, natjerati nas da udahnemo između njenih stihova i bar na kratko umirimo ritam svoga disanja i svojih misli. Ne želeći i ne pokušavajući ovdje započinjati razmišljanje o tome što dobra poezija znači i po kojim i čijim kriterijima, zadovoljit ćemo se jednom kompromisnom tvrdnjom da je dobra ona poezija koja u čitatelju, tj. vama, uspijeva probuditi emociju, djelovati na njega i postaviti mu neko pitanje ili, tko zna, možda ponuditi i sliku koja će mu se urezati u pamćenje. Ako ne vjerujete da poezija to doista i može, izazivam vas da pokušate. Uostalom, poezija i nastaje kao nečiji doživljaj svijeta koji je morao izići vani, pretvoriti se u riječi i doći do drugih. Njome se često može kazati i ono što je običnim riječima neiskazivo. O tome što je poezija govorili su mnogi, a što je za vas osobno i ima li mjesta u vašemu životu, morat ćete saznati sami. O onome što je u gornjim redovima kazano običnim riječima **Edgar Allan Poe** kazao je: *Poezija je ritmičko stvaranje ljepote u riječima.*

Jedinstvo u kreativnosti

Sve ono što oko sebe vidimo i doživljavamo možda ne znamo uvijek iskazati riječima. Pjesnici »hvačaju« upravo te neiskazive trenutke i pretvaraju ih u poeziju. Postoji i taj jedan dan u godini kada se bar simbolično nastojimo okrenuti ka poeziji. Trebamo imati u vidu kako tradicija proslave dana poezije nije novijega datuma. Dan poezije slavio se od 1505. godine, a njen dan nekada je bio 15. listopada, dan rođenja rimskoga pjesnika **Vergilija**. Noviji datum, 21. ožujka, ustanovio je UNESCO 1999. godine: »Cilj koji se želi postići obilježavanjem ovog dana je promocija čitanja i pisanja, objavljivanja

i proučavanja poezije u jezičnim zajednicama širom svijeta. Namjera je bila i odati priznanje nacionalnim, regionalnim i internacionalnim poetskim pokretima. U inicijativi da se proglasi Svjetski dan poezije UNESCO je prepoznao način da se izrazi jedinstvo u kreativnosti ljudskog uma. Poezija nam otkriva da pojedinci svuda u svijetu dijele ista pitanja, misli i osjećanja«.

Ovaj datum ujedno je i rođendan pjesnika **Ivana Gorana Kovačića**, stoga se u Hrvatskoj ovim povodom svake godine, od 1964. održava i najveća pjesnička manifestacija *Goranovo proljeće* na kojoj se dodjeljuju prestižne nagrade *Goran* za mlade pjesnike i *Goranov vijenac* za pjesnički opus.

Obilježavanje u Srbiji

Jedna svjetski poznata kompanija za proizvodnju i prodaju kave povodom ovoga dana organizira u kafićima u Srbiji u kojima se pije njihova kava plaćanje kave stihovima. Ovo je interesantna prilika za jednu drugačiju kavu, koja će započeti uz poeziju. Također, na ovaj dan organiziraju se mnoga javna čitanja poezije, a svakako možete organizirati i osobno čitanje poezije ovoga dana. Dan početka proljeća izabran je kao dan kada cijeli svijet slavi poeziju. Simbolika je više nego jasna: priroda se budi i započinje novi životni ciklus. Može li poezija u čovjeku također nešto probuditi i započeti nešto novo? Možda ovo zvuči previše radikalno i pretjerano. Nije svaka poezija za svakoga, ali svatko zasigurno može naići na stihove koji u njemu izazivaju reakciju.

Od čije poezije ćete vi krenuti, neka bude samo vaš izbor. Izaberite nešto što možete osjetiti, što vam je blisko i osjetit ćete kako, bar na kratko, lagano tonete u ritam poezije. Dozvolite joj da vas ponese i tko zna gdje biste mogli stići.

Za kraj, tj. ulazak u poeziju, ostavljam stih **Dantea Allighierija** o Raju, kao konačnome odredištu: *Ljubav koja pokreće Sunce i ostale zvijezde.*

Klara Dulić

Superman: Josip Andrić (1894. – 1967.)

STVARATELJ RENESANSNIH RAZMJERA

Nedavno se navršilo 125 godina od rođenja čuvenog pripovjedača, publicista, glazbenika i jezikoslovca **Josipa Andrića** (1894. – 1967.). Rođen u Bukinu, u tadašnjoj Ugarskoj, a školovao se u

svojih srednjoškolskih i viših studija uređivao je razne listove.

Urednik i publicist

S ovakvim znanjem i iskustvom Andrić je lako pronašao mjesto u kulturnom životu tadašnje Hrvatske. Od 1921. do 1946. bio je urednik zagrebačke katoličke izdavačke kuće Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima, odnosno sv. Ćirila i Metoda, sve do umirovljenja 1954. Kao takav uredio je više kalendara, zbornika, te više od 500 knjiga objavljenih u edicijama Društva. Osim toga, bio je suradnik više periodičnih publikacija, za koje je pisao članke različite tematike. Čitao je i prevodio na hrvatski stranu književnost (njemačku, češku, francusku). S druge strane, njegova djela prevedena su na češki i slovački. Interesirao se za kulturne i političke prilike Slovaka, objavivši više knjiga na tu temu.

Istakao se i na polju javnog rada. Bio je član mnogih kulturnih društava i ustanova. Zajedno sa svojim suradnicima iz Bačke osnovao je Društvo bačkih Hrvata u Zagrebu, čiji je bio predsjednik. Društvo je djelovalo od 1940. do 1945., okupljajući bunjevačko-šokačke intelektualce iz Bačke. Organizirao je ili sudjelovao u nekoliko vjerskih i kulturnih manifestacija.

Vjerman zavičaju

Premda ga je životni put odveo daleko od rodnog kraja, Andrić ga ipak nikada nije zaboravio. Naprotiv, stalno mu se vraćao kroz poeziju i glazbu. Ljubav prema zavičaju i narodnoj kulturi najbolje je pokazao u svojim brojnim kompozicijama, od kojih se ističe opera *Dužijanica*. Prvi puta je izvedena u Subotici 29. travnja 1953.

Za svoje zasluge na polju kulturnog i javnog rada Andrić je dobio niz priznanja i odlikovanja, od kojih je najvrjednije odlikovanje pape **Pavla VI.** za književni i organizacijski rad (1964.). Nakon Andrićeve smrti (7. prosinca 1967.) u Baču je 30. kolovoza 1969. održan simpozij posvećen njegovom liku i djelu.

Vladimir Nimčević

Hrvatskoj. U duhovnom smislu odmakao je više nego ijedan drugi Bunjevac ili Šokac iz Bačke, te postao stvaratelj renesansnih razmjera.

Mađarsku pučku školu pohađao je u Bukinu 1900. – 1901., hrvatsku u Moroviću 1901. – 1905., a gimnaziju u Slavonskoj Požegi, koju je završio 1913. Još u ovom uzrastu pokazao je svestranost, koja će biti karakteristična crta njegove ličnosti. Tako je u Slavonskoj Požegi, usporedo s gimnazijom, privatno učio glazbu. Obrazovanje je nastavio u Zagrebu, gdje je studirao pravo na Pravnom fakultetu 1913. – 1917. Ondje je 1920. doktorirao. Istodobno sa studijem prava studirao je glazbu i trgovinu u Pragu 1914. – 1916, skolastičku filozofiju u Innsbrucku 1917. – 1918. Za vrijeme

Luka Modrić

Pokrajinsko tajništvo za sport i omladinu raspisalo je

Javni natječaj za financiranje projekata potpore provedbi omladinske politike

UVJETI U POGLEDU PODNOSITELJA

- Podnositelji prijedloga projekata mogu biti udruge mladih i za mlade, omladinske i studentske organizacije, savezi, jedinice lokalne samouprave, kancelarije za mlade, odgojno-obrazovne ustanove, druge ustanove i razvojne agencije jedinica lokalnih samouprava s teritorija AP Vojvodine.
- Podnositelj zahtjeva mora imati sjedište na području AP Vojvodine i raspolagati kapacitetima za realizaciju projekata.
- Ukoliko se projekt realizira u partnerstvu s nekom organizacijom, neophodno je dostaviti dokaz o suradnji s tom organizacijom (protokol, sporazum i slično).

UVJETI U POGLEDU PRIJEDLOGA PROJEKATA

Projekti koji se financiraju su projekti potpore provođenju omladinske politike definirane Akcijskim planom politike za mlade u AP Vojvodini za razdoblje od 2015. do 2020. godine u osam područja: obrazovanje mladih; zapošljavanje mladih; zdravlje mladih i socijalna politika prema mladima; kultura i informiranje mladih; aktivizam i slobodno vrijeme mladih; volonterizam i mobilnost mladih; sigurnost mladih; zaštita životnog okoliša i održivi razvoj.

Ukupan iznos sredstava koji se raspodjeljuje po ovom natječaju iznosi **17.000.000 (sedamnaest milijuna) dinara**. Od navedenog ukupnog iznosa, iznos od 6.000.000 dinara planiran je za transfere ostalim nivoima vlasti, a iznos od 11.000.000 dinara za dotacije nevladinim organizacijama.

ROK ZA PODNOŠENJE PRIJEDLOGA PROJEKATA

Javni natječaj otvoren je od dana objavljivanja u dnevnom listu *Dnevnik* i **traje do 15. svibnja 2019. godine**.

Povjerenstvo za stručni pregled projekata razmatra pristigle projekte i dostavlja prijedloge za financiranje sukcesivno, u skladu s dinamikom pristizanja prijedloga projekata, vremena njihove realizacije, kao i od raspoloživosti sredstava za ove namjene.

NAČIN PODNOŠENJA PRIJEDLOGA PROJEKATA

Prijave na natječaj ispunjavaju se isključivo na obrascu koji je objavljen na internetskoj stranici Tajništva: www.sio.vojvodina.gov.rs i dostavljaju se zajedno s CD-om (koji treba sadržati skenirane sve dokumente u PDF formatu koji se dostavljaju uz zahtjev). Prijave se dostavljaju u omotnici s naznakom »Prijava za Javni konkurs za financiranje projekata podrške provođenju omladinske politike«, poštom na adresu: Pokrajinsko tajništvo za sport i omladinu, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21.000 Novi Sad, ili neposredno na pisarnici pokrajinskih tijela.

Neblagovremene i nepotpune prijave, neće se razmatrati.

Što je to sloboda i koliko košta?

Alarm ne prestaje zvoniti i morate ustati. Zašto? Zato što trebate biti u školi na satu? Zašto? Zato što je škola obvezna. Zašto je škola obvezna? Zato što ćete po svršetku škole moći upisati drugu školu. A što će vam ta druga škola? Zato što ćete po svršetku druge škole, moći ćete upisati treću školu i tako dalje i tako dalje. Ali čemu sve to – sigurno ste se bar nekada priupitali? Zašto biste upisivali drugu školu, ili treću školu, kada je već i u prvoj često sve obavijeno velom dosade, nejasnoće? Zašto biste svakoga dana provodili vrijeme na mjestu koje vam se isprva možda čak ni ne dopada? Zašto biste radili nešto što vam se ne radi? Zato što jednoga dana moraš zarađivati novac, rekao bi netko od starijih, kada bi vaša pitanja postala odveć zamorna.

Koliko puta vam se dogodio ovakav razgovor s roditeljima, učiteljima, profesorima? I što je to točno danas drugačije, zbog čega ni roditelji, a ni profesori više ne mogu s potpunom sigurnošću odgovarati na uporna pitanja djece? Da, u prošlom stoljeću, čak i pored svih užasa koji ga čine, krajnji odgovor djetetu kojemu se govori kako mora ići u školu, kako bi jednoga dana i sam mogao zarađivati novac, možda je i mogao proći. Ali danas, u 21. stoljeću, pored nas, više je primjera koji pokazuju suprotno. Tisuće školovanih ljudi koji po svršetku višegodišnje teorijske prakse ostaju bez prilike za poslom. Žive u oskudici, bez ikakve svrhe koja može dovesti do spoznaje i dovesti čovjeka na mjesto u kojemu će postaviti pitanje: jesam li ja slobodan? I što sloboda točno znači?

Nesvjesne poruke

The Reality of Me (TROM), dokumentarni je film kojeg čini 37 epizoda, različitih trajanja, propituje svaki koncept, svaki identitet koji nam tijekom odrastanja, sasvim nesvjesno, društvo, porodica, država nameću. U kakvom sustavu živimo i što točno definira taj sustav? Što to točno definira jezik kojim se sporazumijevamo i jesmo li svjesni načina kojim se služimo jezikom? Koja je razlika između jezika matematike, fizike i jezika koji definira naš svakodnevni govor? Jesmo li svjesni što izgovaramo kada razgovaramo u društvu, ili mnogo pogubnije, kada neprestano raz-

govaramo sa sobom u vlastitoj glavi? Pa, odgovor je da vjerojatno nismo, ali to možemo postati ukoliko prestanemo rabiti pojmove, događaje i stvari zdravo za gotovo, bez ikakvih propitivanja.

TROM počinje epizodom o znanosti koja je svakako u formi tehnologije danas veoma zastupljena. Govornici i autori filma postavljaju pitanja: u koliko mjeri se znanost koristi za proizvodnju oružja koje ima samo jednu svrhu (uništavanje Planeta i ljudskih života), a koliko u cilju olakšavanja

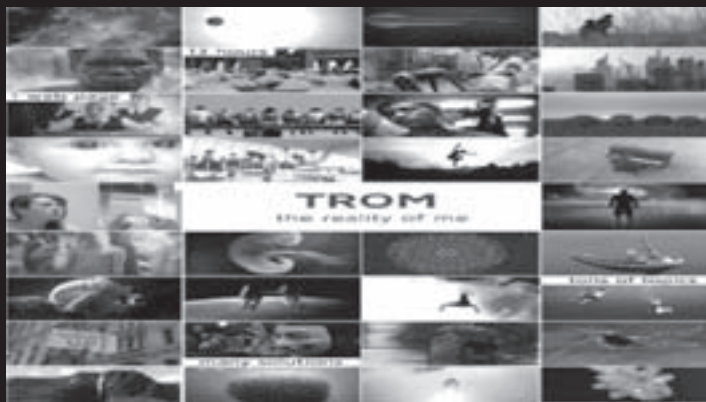
ljudskim bićima i povećanju kvalitete života na Planetu? Zašto u školama učimo sve osim onoga što će doista pomoći da budemo bolji ljudi, i zašto nas sustav od najranije dobi uči kako da budemo neprijatelji jedni drugima?

Iluzorna stvarnost

Odlično povezan u zasebne cjeline koje se nadoponjuju, TROM skida sloj po sloj iluzorne stvarnosti i pokazuje da ljudski mozak nije ništa do masa koja svoj oblik i identitet dobiva tek u dodiru s kulturom u kojoj živi. To nas veoma brzo navodi da se upitamo u kakvoj kulturi živimo kada toliko mnogo ljudi živi u pohlepi za posjedovanjem, natjecanjem i moći. Jedina razlika nalazi se u okolnostima: nekome lukavost ide od ruke, a nekome ne ide, ali smo svi naučeni bez ikakvog otklona da u suštini ne postavljamo pitanja. U epizodi koja se bavi školskim sustavom autori ističu da problem škole nije što se uče stvari koje djeluju nezanimljive, već što profesori često ne znaju objasniti zbog čega je važno učiti i steći određene alate. Razlika između nekoga što pojмимо dosadnim i zanimljivim, u biti, iluzorna je i zove se svrha.

U životu nijedno ljudsko biće ne mora izmišljati svoju svrhu, jer ona je u nama. Jedini zadatak koji imamo jest da otkrijemo svrhu u nama i jednom kada počnemo raditi u skladu sa svojom svrhom, pronaći ćemo da je ona u pomaganju drugima. Mi nismo neprijatelji i svaki sustav koji nas neprijateljima pravi ne može se održati, jasno nam pokazuje ovaj dokumentarac.

Dejan Prčić / Foto: Youtube (printscreen)

Moda

Detalj zvani ČARAPE

Kada kažemo riječ »čarape« pomislimo na hladnije vrijeme, obuvanje, traženje u nedogled odgovarajućega para, pomislimo na to hoćemo li plitke ili dublje, jednoboje ili je svejedno, ali nikada nećemo pomisliti na čarape kao modni detalj. Što se tiče vizualnog, najviše obraćamo pažnju na to da ne nosimo bijele čarape uz crnu obuću i obratno. Čarape-zokne uvijek nosimo tako i da se i ne vide, jer ih nosimo zbog udobnosti tenisica, baletanki, a zimi da nam bude toplo naravno.

Međutim, ovo »novo« vrijeme, kada se dosta pažnje pridaje modi, navodi nas na to da baš na svaki detalj obratimo pažnju, da nam se slaže i uklapa u odjevnu kombinaciju. Tako su na red došle i čarapice, odnosno zokne. Na tržištu su se pojavile razne šarene i u boji čarape koje su namijenjene isključivo vizualnom dojmu, koje se više ne skrivaju, nego im je cilj da se istaknu. Tako se sada takve čarape nose uz sandale, salonke, plitke tenisice i generalno uz sve. Također, tu su i dalje hulahop čarape koje se lijepo mogu kombinirati uz sve, ima više boja materijala, dezena, te djevojke od ranije obraćaju pažnju na njih i maštovito ih znaju kombinirati.

A što se tiče zokni, nema neko specijalno pravilo kada se nose a kada ne, jer jednostavno ako vam se sviđa kako vam u nekom trenutku stoje, i uz neku dobru kombinaciju – jednostavno treba da ih obujete i nosite.

Što se tiče muške mode, također su izašle u prvi plan, ali su one namijenjene više mlađim momcima jer su izuzetno upadljivih boja, raznih printova i tekstura. Nose se na tenisice, papuče, a oni smjeliji nose uz svečane cipele i odijela.

Mišljenja oko ovog modnog detalja su podijeljena – ili vam se sviđa ili ne. Jedno je definitivno – čarape su zavladaile i izašle na vidjelo u velikom stilu.

Milijana Nimčević /

Foto: ae01.alicdn.com; calzedonia.com; cdn-img.instyle.com; www.ties.com.

Mješavina svega i svačega

U ovom broju razgovaramo s jednim od najperspektivnijih mladih novosadskih bendova – Stiff Buscemi. Svojim zvukom i energijom brzo su privukli pažnju na sebe i brzo su postali jedan od onih bendova koje morate čuti uživo. Otkrivaju nam tko su, koji su im planovi za budućnost, koje bendove vole...

KUŽIŠ?! Predstavite nam se, odakle ste i tko je sve u bendu? Koliko dugo svirate zajedno?

Dobar dan, mi smo Stiff Buscemi i dolazimo iz Novog Sada. Bend čine **Aleksandar Marin** (vokali, klavijatura i možda perkusije), **Ivan Krstić** (gitara i još ponešto), **Branislav Božanić** (gitara), **Dušan Prentović** (bubnjevi) i **Petar Šćepanović** (bas). Sviramo zajedno oko godinu i pol.

KUŽIŠ?! Kako biste okarakterizirali svoj zvuk?

Kao mješavinu svega i svačega – splačina.

KUŽIŠ?! Planovi za prvi album?

Nema planova za album, ali ima za EP koji je trenutno u procesu snimanja. Kad će biti gotov? Nemamo pojma, valjda će skoro...

KUŽIŠ?! Navedite 5 albuma koji su oblikovali zvuk Stiff Buscemija i zašto?

Teško je sad nabrojati točno pet albuma koji su nam oblikovali zvuk. Zvuk se oblikovao, a i dalje se oblikuje, slušanjem i razmjenom raznih bendova, pjesama i albuma koje svatko ponaosob otkrije i podijeli s ostatkom ekipe. Ali kako bismo ispoštavali pitanje, izabrat ćemo pet albuma koje su izbacili King Gizzard and the Lizzard Wizzard u 2017. godini, jer su vrijedni spomena, a to su: *Flying Microtonal Banana*, *Murder of the Universe*, *Sketches of Brunswick East*, *Polygondwanaland* i *Gumboot Soup*.

KUŽIŠ?! Koga biste od kolega izdvojili s regionalne scene?

Schoomar, Igralom, Them Moose Rush, Glupi i Siromašni, MKDSL i **Peđa Milutinović**...

KUŽIŠ?! Kakvi su vam planovi sa svirkama? Gdje vas možemo čuti i gledati?

Sviramo 18. travnja u klubu *Fest* u Zemunu, a dva dana kasnije, 20. travnja u klubu *Soulpeddler* u Novom Sadu zajedno s bendovima The Filters (Beograd) i Chongi & the Smokers (Plovdiv, Bugarska).

KUŽIŠ?! Bonus pitanje za kraj: koji vam je omiljeni Buscemijev film?

The Death of Stalin.

Ivan Benčik

Promocija novog albuma Nafta

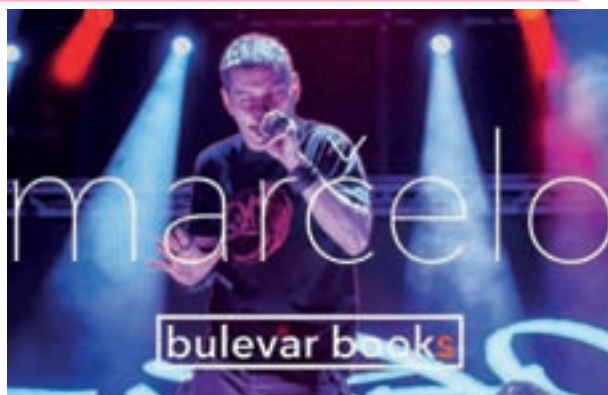
Sutra (subota, 30. ožujka) u subotičkom klubu *Mladost bit* će održana koncertna promocija novog

albuma subotičkog benda Nafta. Album nosi naziv *Antirealizam* a možete ga preslušati na bandcamp profilu skupine. Nafta je sastav alternative/rock usmjerenja, a furiozni živi nastupi su ono što ovaj trojac voli da pruža. Najavljeni su i specijalni gosti, a početak koncerta je u 22 sata.

Marčelo u Novom Sadu

Novosadski *BulevarBooks* s domaćim reperom Marčelom nastavlja koncept intimnih »svirki u knjižari« u kojima objedinjuju dva medija: muziku i knjige. Marčelova svirka će biti održana u idući petak, 5. travnja, u 21:30 sati. Ulaz na koncert je 700, na dan koncerta 800 dinara. Zbog ograničenog kapaciteta organizatori su prinuđeni ograničiti broj ulaznica za svirku.

KKN na Paliću

Poznati domaći rokenrol sastav Kanda, Kodža i Nebojša (KKN) održat će koncert u subotu, 6. travnja, u kinu *Abazija* na Paliću. Ulaznice možete kupiti u *Abaziji* i kafeu *Slonček* na Radijalcu. Početak je u 21 sat.

Nipplepeople u Novom Sadu

Elektro-pop duo Nipplepeople održat će koncert 12. travnja u novosadskom klubu *Gerila*. U pitanju je jedan od najaktualnijih elektropop sastava u re-

giji, a osim sjajnih nastupa i muzike, karakteristični su i po tome što tajanstveno čuvaju svoj privatni identitet. Početak svirke je u 22.30 sati.

PREPORUKA

Crvi – Šta si to uradio?

Šta si to uradio je drugi studijski album beogradske grupe Crvi i objavili su ga u veljači ove godine, nakon dvije godine pauze od svog debitantskog albuma *Piše nam se dobro* koji je odlično prošao kod kritike. Oba albuma su objavljena za zagrebačku izdavačku kuću *Više manje zauvijek* iz koje stižu neki od najzanimljivijih novih bendova trenutno poput Svemirka, Luula, Pseće Plaže ili Faune. Crvi su i ranije zvučali drugačije nego drugi bendovi, no na drugom albumu postali su još eksperimentalniji, ali to nije nikako mana, jer zvuče bolje nego ikad. *Šta si to uradio?* osvježava pomalo uspavanu domaću scenu, koja dugo nije imala ovakav album, ovo je jedan ambiciozni art-rock album, oslobođena energija kanalizirana kroz buku radi umjetničkog izražaja, jedan drugačiji rock and roll, mračan, nervozan, mističan, inteligentan, glazbeno i lirski usklađen u jednu zaokruženu cjelinu. Svaka preporuka.

Izdvajamo pjesme: *Tata, Veliki, Šta si to uradio?, Gosti u snovima i Jedva čekam.*

I. Benčik

GLAZBA

Posljednji Srbin u Hrvatskoj

Ovaj film hrvatsko-srpske koprodukcije medijske stupce puni već nekoliko mjeseci unatrag. Dijelom zbog intrigantnog naslova, dijelom zbog tematike koju obrađuje, a dijelom i zbog sjajne glumačke postave. Radnja filma smještena je u distopijskoj budućnosti u kojoj Hrvatsku zahvaća zombi apokalipsa. Iz samog naziva je jasno da će u filmu na suptilan i manje suptilan način biti prikazane tabu teme, alegorije na današnja društveno-politička zbivanja, te stereotipi o pojedinim društvenim skupinama.

Tag line za film koji glasi »Voda, krv, rakija i zombi epidemija« zapravo sumiraju cijeli film. Najavljivao kao »prva hrvatska zombi komedija« ovaj film ispunjava očekivanja. Ukoliko vam očekivanja nisu visoka. Imajući na umu ograničenost budžeta u usporedbi s američkom produkcijom, nerealno je očekivati film visoke kvalitete ovog žanra. Na neke scene ćete se iskreno smijati, neke će vam biti prebizarne, dok su neke previše očekivane i neoriginalne. Sve u svemu, film neće ostati nezapamćen.

N. Balažević

FILM

Svi bismo trebali biti feministi i feministkinje

Chimamanda Ngozi Adichie je aktivistkinja i feministkinja, podrijetlom iz Nigerije. Kroz svoje knjige govori o položaju žena i feminizmu. Njezin globalno prepoznati esej *Svi bismo trebali biti feministi i feministkinje* (*We All Should Be Feminists*) govori o njenom odrastanju u Africi, prijateljima iz djetinjstva i položaju žena u toj sredini. Daje odgovore na pitanja o tome što je feminizam i što on točno podrazumijeva. U knjizi ne govori samo o lošem položaju žena, koje imaju više obveza, a manje su plaćene, koje su loše tretirane od društva i pojedinaca. Chimamanda piše i o odrastanju i odgoju dječaka i promjenama koje su neophodne. Djevojčice trebaju biti slobodne, samostalne i trebaju imati podršku, baš kao i dečki koji se ne smiju sramiti svojih emocija niti težiti nekom idealu ili stereotipu patrijarhalnog muškarca. Piše o predrasudama feminizma i demistificira pokret i njegove sljedbenice/ke. »Moramo drukčije odgajati svoje kćeri. Moramo i svoje sinove odgajati drukčije«, poručuje ona.

Andrea I. Darabašić

KNJIGA

FOTO: Emanuela Sic